

DEN SMALLE BOG

Digitalt kulturtidsskrift. Redigeret af Jakob Brønnum. 8. årgang. ISSN: 2446-0079

Læs Den smalle bog fast

Den smalle bogs skribenter

Kontakt og kolofon

Nobelprisen 2023

Fosse, tid og evighed

Af Karen Marie Mortensen Fødsel og evighed - belyst ved Jon Fosses Morgen og aften Et essay (Offentliggjort første gang 2018) Indledning ...

Find rundt i Den smalle bog

Den smalle bog er et tidsskrift for boganmeldelser og andre kulturanmeldelser, herunder kunst og klassisk musik. Tidsskriftet bringer desuden lejlighedsvis skønlitterære og essayistiske originaltekster. Midt på siden står det seneste indlæg. Øverst i højrespalten og øverst i venstrespalten står de foregående indlæg. Længere nede i højrespalten kan man læse tidsskriftet kronologisk og man kan klikke sig ind på tidsskriftets forskellige stofgrupper.

Den store litteratur i Den smalle bog

- Dostojevskij 200 år - et tema i Den smalle bog
- Steinbeck: Egil Hvid-Olsen introducerer 15

onsdag den 27. september 2023

En bog, der kredser om livets gådefuldhed

Vi har at gøre med en helt særlig form for litteratur, som blander liv og skrift. Gennem en række forskellige essays tænker Alexander Carnera sammen med andre store forfattere som Kafka, Clarice Lispector, Inger Christensen, Peter Holm Jensen og Gaston Bachelard for bare at nævne nogen af dem

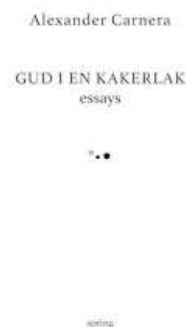
Alexander Carnera
Gud i en Kakerlak
Forlaget Spring

Af Jakob Kvist

"Gud i en kakerlak" er skrevet af Alexander Carnera og udkom samtidigt med "Lysningen", som jeg også har omtalt her i tidsskriftet.

Vi har at gøre med en helt særlig form for litteratur, som blander liv og skrift. Gennem en række forskellige essays tænker Alexander Carnera sammen med andre store forfattere som Kafka, Clarice Lispector, Inger Christensen, Peter Holm Jensen og Gaston Bachelard for bare at nævne nogen af dem.

Man fornemmer en særlig styrke i de forskellige essays, som både fungerer som indføring i de forskellige tænkere forfatterskab men samtidigt bliver der tænkt nye i tanker i forlængelse heraf. Det er med en særlig intimitet og kendskab, at Carnera skriver de forskellige forfatters tanker frem. Man får den fornemmelse, at Carnera ikke blot er ekspert på de forskellige forfattere, men at han har et så dybt kendskab til de respektive forfattere, at han formår at formidle stoffet på en særlig sanselig måde.

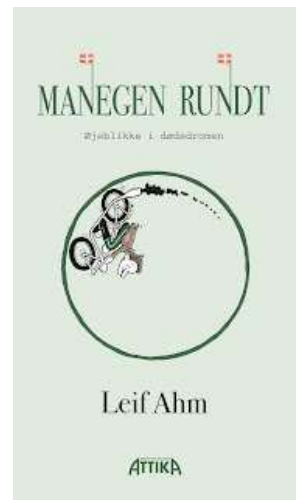
Flere gange under læsningen af bogen blev jeg mindet om, hvor fysisk en affære det kan være at læse. Carnera har blik for sprogets struktur og hvordan man opbygger billeder, der udspringer af erfaringen. Jeg blev tit suget ind i teksten og mærkede et særligt nærvær blive aktiveret under læsningen. Et nærvær, som jeg først blev bevidst om efter, jeg havde læst. Det var som at blive uadskillelig fra de sansende tryk, som gik mig i møde fra bogen.

Bogens metafysiske orientering

Bogen kredser om livets gådefuldhed.

Det evigt nære som alligevel synes så utilgængeligt. Til at kredse om denne gådefuldhed tager Carnera afsæt i den litteratur, som ikke kan adskilles fra livet. Det er den skrift, som overskrider klassisk logisk tænkning, det er den skrift som ikke reducerer alt til noget forklarligt, men netop lader noget være stående tilbage som undslipper sig vores trang til at tænke grammatisk. Det drejer sig om: "Det på én gang simple

Leif Ahm i dødsdromen

Slå op i Den smalle bog

DE SMALLE BØGER - Klik og se mere

- ▼ 2023 (40)
  - oktober (4)
  - ▼ september (3)
    - En bog, der kredser om livets gådefuldhed
    - Gennem livet i dødsdromen
    - Verdenskunst i Kettinge på Lolland
  - august (3)
  - juli (2)
  - juni (6)
  - maj (7)
  - april (4)
  - marts (3)
  - februar (6)
  - januar (2)
- 2022 (71)
- 2021 (66)
- 2020 (57)
- 2019 (49)
- 2018 (43)

Links til digitale tidsskrifter mm.

- The Lit Hub - The Best Of The Literary Internet
- The Public Domain Review

og vanskelige. Simpelthen fordi det, der er, er lige foran mig. Vanskeligt fordi det alligevel undslipper mig.”.

Ved at tænke med de udvalgte forfattere sigter bogen mod at: ”finde frem til en anden erfaring.”. Det er med andre ord en bog, som på en gang kan virke tung men også let. Det er noget, som fremstår som tungt men viser sig at give anledning til en følelse af lethed. Carnera præsenterer en sprogbrug, som gør andre sider af livet synlig for os. Man træder så at sige ind i verden med denne sprogbrug. Når vi skal forsøge at kommunikere det videre, kan følelsen af tunghed fremkomme af den simple grund, at det er en erfaring, som overskrider vores dagligdagserfaring. Det skal vi ikke lad os skræmme af, men tværtimod se som en invitation til livets mangfoldighed.

Simone Weil åbner ballet

Bogen lægger fra land med den franske kvindelige filosof Simone Weil. Her møder vi en stor personlighed for hvem tænkningen var lige så praktisk som at ordne sine daglige gøremål. Weil var konsekvent både i tanke og levet liv. Simone Weils tænkning kredser om en livsførelse præget af en særlig form for passivitet, hvor man gøres modtagelig for det som går ens eksistens i møde udefra. Det handler om at give slip på jeget: ”Opgivelsen skal træne os i at minimere jegets betydning, så det upersonlige i os, som er det hellige i mennesket, kan lyse.”. Vi skal overskride vores egen personlighed for at forbinde os med det upersonlige, verden.

Weil bliver formuleret mesterligt og jeg sad med følelsen af at møde en tænker, som virkelig levede sin tanker helt ud i praksis og mindede mig om en stoisk livsførelse.

Med Weil er tonen og stemningen sat for resten af bog, hvor man hele tiden bevæger sig mellem et eksistentielt ocean og fast jord. Hos Clarice Lispector hører vi, hvordan hun: ”ombryder al almindelig forståelse uden at formulere tydelige svar.”. Med pædagogisk hånd skubbes vi ud på et metafysisk overdrev men hele tiden med støtte i sigte. Vi gives bider af anderledes tænkning og formuleringer men Carnera er hele tiden klar med meningsfulde forklaringer. Hos Lispector nærmer vi os en intimitet med det ukendte, som det så rammende hedder. Med farverig pensel beskrives det, hvordan Lispector fisker efter ordene: ”som madding for den skabene kilde.”. Det er også her, at bogens titel stammer fra. Gud i en kakerlak er flot billede på, hvordan gud er det, som er i alting. Gud er ikke noget, fordi gud er. Den rene eksistens. Måske en nærhed, der er så nær, at den ophæver jeget. Man kan også sige, at gud her forstås som det at være uden at være noget. Gud er det, som kan være mere værende end det værende.

Gerald Murnanes

Herefter går turen til forfatteren Gerald Murnanes og hans helt særlige tilgang til steder. I kapitlet hedder det: ”De ting ved sted, verden og os selv erfarer vi kun og ved med hele kroppen, som altid bærer mere betydning end vi aner.” Her kredses om, at ved at blive ved med at dykke ned i det endelige, da kan man måske få del i det uendelige.

De følgende essays centrerer sig om vores egen Inger Christensen, Henri Michaux, Robert Walser, Louise Glück, Heidegger og Holm Jensen (som jeg har omtalt her i tidsskriftet) og Gaston Bachelard. Fabelagtig formidling og tænken-videre fra disse store ånder. Når jeg ikke vælger at gå mere i dybden med disse, skyldes det, at jeg ikke vil mase min læsning ned over interesserede sjæle. Her er masser af eksistentiel brændsel og inspiration at komme efter!

Højdepunkterne

Dog er der to essays og to forfattere, som gjorde særligt indtryk på mig. Lad os starte med det om Michael Serres. Essayet starter med en stærk overskrift ”Vi savner jorden”. Med Michael Serres skrives det frem, hvordan vi har kappet vores eksistentielle bånd til jorden. Hvordan vi har vendt vores egen menneskenatur ryggen. Det er ikke gennem det forudsigelige, vi forstår os selv, historien, jorden og de store fællesskaber men snarere gennem: ”et kaotisk spor, en afbøjning...”. Virkeligheden følger en logik, som er alt andet end logisk. Man må orientere sig mod at få tingene i tale ved at forstå med sanserne. Derfor var Serres optaget af statuerne, som en vigtig del af den menneskelige væren, fordi: ”Grundlæggelsen af sandheden er ikke en endelig afbildning, men en dramatisk optegnelse, der ligesom statuen skaber en målestok, hvor

► 2017 (36)

► 2016 (34)

Den smalle bogs stofgrupper. "Lyrik", "Prosa" og "Essay" er originaltekster

- aforismer (1)
- antologi (4)
- biografi (3)
- boganmeldelse (190)
- bogpræsentation (1)
- børnebog (1)
- dagbøger (3)
- digtsamling (46)
- En litterær refleksion (11)
- essay (13)
- eventyr (8)
- fabler (5)
- faglitteratur (24)
- Galleri Den smalle bog (3)
- klassikerlæsning (39)
- Klassisk musikanmeldelse (11)
- kortroman (17)
- Kunstanmeldelse (10)
- kunstbog (18)
- lyrik (8)
- noveller (23)
- prosa (35)
- prosadigt (5)
- roman (66)
- tidsskriftn anmeldelse (1)
- ungdomsbog (1)

Sidevisninger i alt

189,452

mennesket gennem kunsten søger gengivelsen af tilværelsens grund, festivalen og det hellige.”. Statuen er ligefrem: ”en stram måde at sanse på, derfor også en måde at tænke på.”. Statuerne tilskynder os til en tænkning, som genforbinder os til jorden. På meget smuk vis citeres Serres for at beskrive det første mennesker som en kunstner, som brød gennem virkeligheden med: ”et poetisk udbrud, snarere end en appel om kommunikation”. Mennesket er ikke præfabrikeret dyr, men et skabende væsen, som hele tiden må genopfinde sig selv. Måske kunsten er vores måde at bryde med vores sociale virkelighed, så vi som art kan bevæge os i andre retninger: ”Vi fik kunsten så vi kunne befri os fra os selv og hinanden fra historien.”.

Der tænkes videre med begreber om at bruge historien som en stedsans til at åbne verden op med, så vi kan nærme os tingene på deres egne præmisser. Vi må vende blikket mod det, som ikke afhænger os, få ordet til at vende tilbage til kødet, som det flot formuleres.

Franz Kafka

Så er der kun Kafka tilbage og han behandles gennem de tanker, han gjorde sig i sine dagbøger. Efter at være ramt af tuberkulose gør Kafka sig nogle erkendelser, som gør, at han kun kan være til stede i livet på en særlig måde. Det er en særlig ærlig tone over Kafkas tanker om livet. En stor lettelse over endelig at være befriet for det, som tynger. Som Carnera påpeger så er der en hel metafysik på spil, som handler om: ”at nærme sig en forløsning i en verden af bedrag.”. Med sygdom, orlov og tilbagetrækning til landet bliver sygdommen: ”et våben til at bekæmpe det sociale.”. Uforstyrret kunne Kafka her fokusere på det væsentlige i livet og gøre sig sine hele egne tanker herom. En af Kafkas mange tanker går på, at man selv er problemet heri livet og man selv må løse problemet ved at opdage sig selv som en gåde. Man er en gåde, fordi ”enhver erkendelse er forbundet med et bedrag.”. Vi når aldrig frem til sandhedens rige en gang for alle, men vil hele tiden opdage at livet gør sig krumspring, som forskyder det, vi først antog som værende urokkeligt sandt.

Søger man selvhjælpslitteratur hos Kafka er man gået galt i byen. Her er meget mere på spil end, hvad der kan reduceres til ligegyldig coaching. Derimod handler det om at skrive og tænke det frem, som undgår identificering. Det, som er så besværligt at kommunikere, men som trods alt har eksistens. At kredse om de erfaringer, vi unægtelig har, men som smuldrer mellem fingrene på os, når vi forsøger at gøre dem til genstand for fornuften. Man må orientere sig mod: ”... et lys der kommer til syne, dér hvor vi selv har trukket os tilbage for at give plads for en anden erfaring.”, som Carnera skriver. Vores grammatiske forståelse af verden er en kommunikativ spændetrøje for den, som ønsker at nå frem til akausale forbindelser i verden. Kafka forsøgte at nærme sig en verden ud af bedrag ved at tøve foran fødslen, som det flot hedder i essayet. At dvæle der, hvor noget er i gang med at blive til. At kunne registrere de sansegnister, som verden kaster af sig.

Når vi fordyber os og dvæler ved det, som er i gang med at sprede sig i vores omgivelser, opnår vi en særlig kontakt til verden. Vores tanker og handlinger bliver uadskillelige og forvandler sig til sandhedens våben. Dette våben skal bruges til at bekæmpe de usandheder, som verden synes at være overlæst med. Ved at trække sig tilbage fra det sociale, fællesskabet, da er man ikke tynget af at være nedsunket i det. Man ser med andre ord med klarere øjne, hvad det er som er i gang med at finde sted i det sociale. Og da man ikke har det sociale støj susende om ørerne, da bliver det samtidigt nemmere at høre sin egen indre stemme og dermed at træffe selvstændige beslutninger. Carnera gør opmærksom på, at jo større afstanden er, hos Kafka, jo tættere er man faktisk på, hvilket viser: ”At det er i afstanden at en ny erfaring bliver mulig.”

Hos Kafka bliver menneskets opgave: ”Vi skal gøre det modsatte af det vi tror: ikke forfølge det som et mål, men tålmodigt, tøvende og ydmygt bevæge os gennem livet.”. Man skal derfor være bevidst om, at det ikke handler om individualisering men en depersonalisering, der forbinder mennesker. Vi nærmer os tanken, væren og naboen gennem troens forunderlige styrke. Ikke forstået som en storslået religion, men netop gennem ydmyghed at stole på det i verden, som ikke opfører sig, som vi gerne vil have. Kafka kalder det for at være uudslettelig. Med Kafka kan vi måske komme hen til det strålende flow af et evigt udenfor.

På falderebet

Gud i en kakerlak er en unik bog, som åbner tanken op. Det er et sammensurium af tænkning, filosofi, litteratur og ikke mindst storslået pædagogisk formidling. Bogen kan bruges som indføring til nogle yderst interessante tænkere og forfatter. Bogen kan også bruges som en måde til selv at blive inspireret i det, vi kalder for livet. Ikke som selvhjælpslitteratur, men som noget, der rækker langt ud over coaching og selvrealisering. Carnera bruger skriften og sproget til at tænke. Han er så meget hjemme hos de forskellige tænkere, at man hele tiden føler sig oplyst på et sikkert grundlag. Denne form for litteratur synes at være enestående herhjemme og denne bog fortjener da også at blive udfoldet for et større publikum. For mange vil kunne få gavn af denne bog. På kryds og tværs af mennesker og klasser. Det er en bog, som kræver engagement af sin læser. Men når man først har læst de første par sider, glider det hele af sig selv.

Stærk præstation på alle leder og kanter. Varm anbefaling herfra.

Indsendt af [Jakob Brønnum](#)

Etiketter: [boganmeldelse](#)

Ingen kommentarer:

Send en kommentar

Skriv en kommentar

[Nyere indlæg](#)

[Start](#)

[Ældre indlæg](#)

Abonner på: [Kommentarer til indlægget \(Atom\)](#)